

750-LECIE MIASTA TCZEWA
1260 - 2010

TCZEWA

Tczewska

TRASA TURYSTYCZNA

Informacja:
Information desks:
- Lokalna Organizacja Turystyczna
"Kociewie"
ul. 30 Stycznia 4
83-110 Tczew
tel. (58) 531-37-41
www.kociewie.eu
email: info@kociewie.eu

- Biuro Promocji Miasta (wydawca)
Pl. Piłsudskiego 1
83-110 Tczew
tel./fax (058) 777-59-322
www.tczew.pl
email: ludwik.k@wp.pl
link@um.tczew.pl

1 - HISTORYCZNE MOSTY TCZEWSKIE - stanowią szczególną atrakcję miasta. Pierwszy most zbudowano w latach 1851-1857. Wówczas był jednym z najdłuższych na świecie (837m). Jego filary ozdobiono neogotyckimi wieżyczkami, a na przyczółkach wzniesiono bogate bramy wjazdowe. Drugi most zbudowano w latach 1888-1890. Przejął on funkcję mostu kolejowego, a ten starszy służyć zaczął potrzebom drogowym. Mosty zostały zniszczone 1 września 1939 roku. Na przełomie 1939/1940 przewidywano je odbudowanie, a w marcu 1945 roku ponownie zniszczono. Po II wojnie światowej mosty zostały odbudowane i nadal służą celom komunikacyjnym. Oba mosty - ze względu na różnorodność rozwiązań technicznych - konstrukcyjnych, stosowanych w sztuce budowlanej mostów od połowy XIX wieku - stanowią swoisty "skansen mostowy" i ciekawy europejski zabytek techniczny.

2 - KOŚCIÓŁ FARNY PW. PODWYŻSZENIA KRZYŻA ŚWIĘTEGO - pochodzi z XIII w. i jest najstarszym zabytkiem w mieście. Jest to trzynawowa, halowa świątynia zbudowana w stylu nadwiślańskiego gotyku z barokowym wystrojem wnętrza. Posiada sklepienie gwiazdźdźiste. Na ścianach kościoła znaleziono zabytkowe freski; najstarszy z nich pochodzi z drugiej połowy XV wieku i przedstawia święte miewiasty. Farę kilkakrotnie niszczyły pożary. W 1982 r. spłonęła najwyższa część wieży, drewniana dzwonnica. Dziś - po odbudowie - szejzyt wieży jest murowany. Znajdują się tam - umieszczone w 1985 r. - 4 dzwony: "Odkupiciel człowieka", "Maryja", "Jan Paweł II" oraz "Wacław".

3 - KOŚCIÓŁ PODDOMINIKAŃSKI PW. ŚW. STANISŁAWA KOSTKI - wybudowany został w XIV wieku w stylu gotyckim, z charakterystyczną osmioboczną wieżą. Jest to kościół jednonawowy, sklepiony. W 1852 r. kościół odrestaurowano i jako świątynia użytkowany był przez ewangelików od 1945 r. po II wojnie światowej kościół wrócił w ręce katolików. Do kościoła przylegało po stronie północnej budynki klasztoru zakonu dominikanów, w którym po kasacji zakonu mieściła się szkoła. Obecnie w budynku tym mieści się Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia.

4 - PLAC HALLERA - centralny punkt Starego Miasta. Od XIII/XIV wieku do 1916 r. znajdował się na rynku Ratusz Miejski. Posiadał ozdobną wieżę zegarową i dzwon. Był siedzibą władz miejskich. Po pożarze w 1916 r. nie został już odbudowany. Wokół rynku znajdują się secesyjne kamienice z XIX i XX wieku reprezentujące różnorodne style. Zakończony w 1995 r. prace budowlane nadały placowi wygląd z okresu międzywojennego. Różnokolorową kostką zaznaczono miejsca, w których znajdowały się ratusz oraz pregiery miejski. Przy Placu Hallera znajduje się dom, w którym urodził się Jan Rainhold Forester (1729-1798), znany geograf, przyrodnik i podróżnik, uczestnik drugiej wyprawy kapitana Jamesa Cooka dookoła świata.

5 - MURY OBRONNE - pochodzą z XIV wieku. W średniowieczu ich długość wynosiła ok. 1270 m. W XVI wieku miasto posiadało 5 bram, w tym 2 furty oraz 12 wież i umocnionych baszt. Dziś po średniowiecznych murach obronnych pozostały jedynie ich fragmenty przy ulicach: Zamkowej, Wodnej, Rybackiej, Podmurnej - wszędzie mocno zniszczone. Wiele umocnień zostało rozebranych w drugiej połowie XIX wieku.

6 - BUDYNEK DAWNYCH LAZIENEK - zbudowany w 1913 r. Na parterze znajdowała się poczekalnia i łazienki lecznicze, na piętrze mieściły się łazienki

7- BUDYNEK MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ im. ALEKSANDRA SKULTETA - wybudowany w 1847 r. Stanowił siedzibę Sądu Grodzkiego i więzienia. Dziś stanowi najstarszy przykład budownictwa poza murami dawnego miasta. Ma tu swoją główną siedzibę Miejska Biblioteka Publiczna. Placówka posiada bogaty księgozbiór, czytelną multimediálną i muzyczną, punkt informacji turystycznej, Sekcję Historii Miasta, a także sześć filii w różnych punktach Teczewa. Związany jest z nią Kociewski Kantor Edytorski.

8 - POCZTA - obiekt wzniesiony w 1905 r. wg. projektu architekta Karola Hempla, na miejscu dwóch małych budynków z tzw. pruskiego muru. Początek znajduje się w tym miejscu od 1850 r. Na budynku umieszczone są herby Teczewa i Gdańska oraz godło państwowe.

9 - BUDYNEK URZĘDU MIEJSKIEGO - wzniesiony został w 1908 r. jako siedziba starostwa. Celem administracji państwowej służył blisko 70 lat. Od 1975 r. funkcjonują w nim władze miejskie. Obecnie mieści się w tym budynku Urząd Miejski - siedziba tezewskiego samorządu - Rady Miejskiej i Prezydenta Miasta.

10 - CENTRUM EDUKACJI DOROSŁYCH - obiekt wzniesiony w 1891 r. Początkowo mieściło się w nim Gimnazjum Żeńskie Cesarzowej Augustyny Wiktorii. Budynek został odbudowany po pożarze jaki miał miejsce w 1987 r. Dzisiaj jest tu Centrum Edukacji Dorosłych i Tezewski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli oraz punkt konsultacyjny Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego.

11 - MUZEUM WISŁY - funkcjonuje od 13 kwietnia 1984r. w zabytkowych budynkach z końca XIX wieku. Początkowo mieściła się tu Fabryka Wyrobów Metalowych "Arkona", Pomorska Fabryka Gazomierzy i zakłady Sprzętu Gospodarstwa Domowego "Predom - Metrix". W budynku tym od 2007r. mieści się także Centrum Wystawienniczo-Regionalne Dolnej Wisły (CWRDW) posiadające bogatą ofertę wystaw, warsztatów artystycznych i regionalizmu.

12 - BUDYNEK DAWNEJ SZKOŁY MORSKIEJ - zbudowany w 1911 r. początkowo mieściła się w nim Szkoła Żeńska. Szkoła Morska miała tu swoją siedzibę w latach 1920-1930. W okresie tezewskim ukończyło ją 140 absolwentów na wydziałach nawigacyjnym i mechanicznym. Obecnie w budynku funkcjonuje I Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej - Curie.

13 - WIEŻA CIŚNIENIA - zbudowana w 1905 r., stanowi charakterystyczny element panoramy miasta. Jej wysokość wynosi 40 metrów. Do roku 1983 gromadziła w swoim ogromnym zbiorniku wodę, rozprowadzając ją do mieszkań siłą naturalnego ciśnienia. Obiekt jest przykładem dawnego budownictwa urzędów komunalnych.

14 - PARK MIEJSKI - zajmuje powierzchnię ok. 15 ha. Usytuowany jest między ulicami Kołłątaj, Parkową, Sienkiewicza, Zieloną i Bałdowską. Starsza część parku położona w parowie powstała w drugiej połowie XIX wieku. Natomiast górna część, południowa, pochodzi z XX stulecia. W bogatym drzewostanie parku są również egzotyczne drzewa i krzewy. Znajduje się tu także amfiteatr. W pobliżu wejścia do parku leży glaz, na którym umieszczono tablicę upamiętniającą kilkadziesiąt tezewskich harcerzy poległych i zamordowanych podczas II wojny światowej.

15 - WIATRĄK - typu holenderskiego z ok. 1890 r. - drewniany, podmurowany z obrotową głowicą. Stanowi pamiątkę po dawnych obiektach młynarskich. Zrekonstruowany w 1950 r. jest turystycznym unikatem pomorskiego krajobrazu miejskiego. Posiada rzadko spotykane pięcioramiennie skrzydło. Od 1983 r. znajduje się w rękach prywatnych. Wizerunek wiatraka stanowi logo miasta.

16 - KOŚCIÓŁ ŚW. JÓZEFA - wybudowany w latach 1932-1936 w stylu będącym wyrazem zastosowania nowych form w ówczesnej architekturze sakralnej. W bocznej nawie znajduje się kaplica z nazwiskami ok.170 parafian zamordowanych i poległych w latach II wojny światowej, tablice poświęcone kapłanom tej parafii- ks. Bernardowi Bączkowskiemu i ks. Bolesławowi Prabuickiemu - zamordowanym w okresie okupacji hitlerowskiej oraz grobowiec ks. Pralata Władysława Młyńskiego - budowniczego i długoletniego proboszcza parafii.

17 - BUDYNEK DWORCA PKP - wybudowany po zakończeniu II wojny światowej. Uroczyste otwarcie dworca nastąpiło 14 sierpnia 1949 r. Posiada on połączenie z peronami za pomocą pasażu nad torami. Z pasażu następuje wyjście schodami na perony i Osiedle Zatorze. W następnych latach następowała modernizacja dworca kolejowego.

1-DIE HISTORISCHEN WEICHELBRÜCKEN- sie sind ein besonderer Anziehungspunkt von Teczew. Die erste Brücke wurde in den Jahren 1851-1857 gebaut und war mit ihren 837 Metern zu dieser Zeit eine der längsten Brücken der Welt. Seine Pfeiler wurden mit neogotischen Türmen verziert, und an den Widerlagern wurden prachtvolle Einfahrtstore erhoben. Die zweite Brücke wurde in den Jahren 1888-1890 erbaut und hat die Rolle einer Eisenbahnbrücke übernommen. Die ältere wurde zu einer Straßenbrücke. Die Brücken wurden am 1. September 1939 zerstört. Um die Jahreswende 1939/1940 hat man sie provisorisch aufgebaut, und im März 1945 wurden sie wieder zerstört. Nach dem zweiten Weltkrieg wurden die Brücken aufgebaut und dienen bis heute dem Verkehr. Die Weichselbrücken sind wegen der bei ihrem Bau angewandten technisch-baulichen Lösungen besonders interessant und bilden ein eigenartiges "Freilichtmuseum".

2-DIE PFARRKIRCHE DER ERRIEBUNG DES HEILIGEN KREUZES- sie stammt aus dem 13. Jahrhundert und ist das älteste Baudenkmal in Teczew. Das aus drei Schiffen bestehende und im Stil der sog. Weichselgotik erbaute Heiligtum verfügt über die aus der Barockzeit stammende Ausstattung und das Kreuzgewölbe. An den Wänden der Kirche wurden wertvolle Fresken entdeckt; das älteste Fresko stammt aus der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts und stellt die heiligen Frauen dar. Die Pfarrkirche wurde ein paar Male durch einen Brand zerstört. Im Jahre 1982 ist der höchste Teil des Glockenturms in Flammen aufgegangen. Heute -nach dem Wiederaufbau- ist der Turm gemauert. Im Kirchturm hängen seit 1985 vier Glocken: "Erreter der Menschen", "Maria", "Johannes Paul II." und "Wacław".

3-DIE HEILIGE-STANISLAW-KOSTKA-KIRCHE

-wurde im 14. Jh. Im gotischen Stil, mit einem charakteristischen achteckigen Turm gebaut. Das ist ein einschiffiger, gewölbter Bau. Im Jahre 1852 wurde die Kirche erneuert und sie wurde bis zum Jahr 1945 von Protestanten verwaltet. Nach dem Zweiten Weltkrieg übernahmen die Kirche Katholiken wieder. An die Kirche stößt vom Norden ein Klostergebäude des Dominikanerordens an, in dem sich nach der Ordensauflösung eine Schule befand. Heute hat die Staatliche Musikschule des I. Grades hier ihren Sitz.

4-DER HALLER- PLATZ- der Mittelpunkt der Altstadt. Seit dem 13/14 Jahrhundert bis zum Jahre 1916 erhob sich hier das Rathaus, der Sitz der Stadtbehörden. Es hatte einen dekorativen Zeitturm und eine Glocke. Nach dem Brand im Jahre 1916 wurde es nicht wieder aufgebaut. Um den Marktplatz herum gibt es im Jugendstil gebaute Häuser aus dem 19/20 Jahrhundert. Die 1995 abgeschlossenen Bauarbeiten verliehen dem Marktplatz das Aussehen aus der Zeit zwischen den Kriegen. Mit vielfarbigen Steinen markierte man die Plätze, wo sich das Rathaus und der Pranger befanden. Am Haller-Platz gibt es ein Haus, in dem Jan Rainhold Forester geboren wurde (1729-1798). Er war ein bekannter Geograph, Naturwissenschaftler und Reisender (Teilnehmer an der zweiten Expedition um die Welt von James Cook)

5-DIE SCHUTZMAUERN- sie stammen aus dem 14. Jahrhundert. Im Mittelalter betrug ihre Länge circa 1270 Meter. Im 16. Jahrhundert gab es in der Stadt 5 Tore, darunter 2 Pforten und 12 Türme und Basteien. Heute sind nur ihre Fragmente übriggeblieben, an der Schlossstraße, Wasserstraße, Fischerstraße und Großen Mauerstraße-überall sehr zerstört. Viele der Festigungen wurden in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts abgetragen.

6-DAS GEBÄUDE DER ALTEN BADEANSTALT- es wurde 1913 gebaut. Im Erdgeschoss befanden sich der Warteraum und Heilbäder, im ersten Stock Bäder der ersten und zweiten Klasse. Heute ist es Sitz der Kreisstaroste.

7-DAS GEBÄUDE DER ÖFFENTLICHEN STADTBIBLIOTHEK NAMENS ALEKSANDER SKULTET- wurde im Jahre 1847 erbaut und war der Sitz von Amtsgericht und Gefängnis. Heute bildet es das älteste Beispiel für das Bauwesen außerhalb der damaligen Stadtmauern und ist der Sitz der Öffentlichen Stadtbibliothek. Sie verfügt über einen großen Buchbestand, einen multimedialen Saal und Musiksaal, eine Touristische Ankunftsstelle, eine Sektion für Stadtgeschichte und sechs Außenstellen in verschiedenen Punkten der Stadt.

8-DAS POSTGEBÄUDE- wurde 1905 nach einem Entwurf von Karol Hempel an der Stelle von zwei kleineren Fachwerkbauten errichtet. Die Post befindet sich hier bereits seit 1850. Am Gebäude gibt es das Wappen von Teczew und Gdańsk, sowie das Staatswappen der Republik Polen.

9-DAS RATHAUS- es wurde 1908 als Gebäude der Starostei erbaut. Es diente der Staatsverwaltung nahe 70 Jahre. Seit 1975 ist es der Sitz der Stadtbehörden; des Stadtrates und des Stadtpräsidenten.

10-DAS ZENTRUM FÜR ERWACHSENENBILDUNG- das Gebäude wurde 1891 erst als das Mädchengymnasium der Kaiserin Augustina Wiktoria erbaut. Im Jahre 1987 wurde das Gebäude verbrannt und nach dem Wiederaufbau wurde hier das Zentrum für Erwachsenenbildung errichtet. Heute gibt es hier auch das Zentrum für Weiterbildung der Lehrer und eine Beratungsstelle der Kardinal-Stefan- Wyszyński-Universität.

11-DAS WEICHELMUSEUM- funktioniert ab 13. April 1984 Jahr. Es befindet sich in den von historischem Wert Gebäuden aus dem Ende des 19. Jahrhunderts. Anfangs gab es hier eine Metall-Fabrik "Arkona", die Pommerische Gaszähler-Fabrik und einen Betrieb der Haushaltsgeräte "Predom-Metrix". In diese Gebäude ab Jahr 2007 befindet sich "Weichsel Regional Ausstellungs Centrum" (CWRDW). Centrum organisiert wertige Ausstellungen, Kunst- und Regionalarbeitsstätte.

12-DAS GEBÄUDE DER EHEMALIGEN MEERESHOGHSCHULE- das Gebäude wurde 1911 erbaut. Am Anfang war hier eine Mädchenschule untergebracht. Die Meereshochschule hatte hier ihren Sitz in den Jahren 1920-1930. In dieser Zeit absolvierten sie 140 Studenten an der mechanischen und Navigationsfakultät. Heute befindet sich hier ein Allgemeinbildendes Lyzeum namens Maria Skłodowska-Curie.

13-DER WASSERTURM- er wurde 1905 erbaut und bildet ein charakteristisches Element von Teczew-Panorama. Er ist 40 Meter hoch. Durch den natürlich entstandenen Wasserdruck versorgte der Turm die Wohnungen mit Wasser, das in einem riesigen Behälter gesammelt wurde. Der Turm ist ein Beispiel für die damals gebauten kommunalen Einrichtungen.

14-DER STADTPARK- nimmt eine Fläche von ca. 15 ha ein und befindet sich zwischen der Kołłątaj-Straße, Parkstraße, Sienkiewicz-Straße, Grünstraße und Bałdowska-Straße. Der in einer Schlucht gelegene älteste Teil des Parks entstand in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Der höhere, südlich gelegene Parkteil stammt aus dem 20. Jahrhundert. Außer den heimischen Bäumen und Sträuchern gibt es hier auch viele exotische Arten. Außerdem sind hier ein Amphitheater. In der Nähe des Eingangs erinnert eine Gedenktafel an Dutzende Pfadfinder aus Teczew, die während des zweiten Weltkrieges gefallen sind oder ermordet wurden.

15-DIE WINDMÜHLE- holländischen Typs aus dem Jahre 1890. Die untermauerte Windmühle aus Holz verfügt über einen Drehkopf und einen selten auftretenden fünfarmigen Flügel. Sie wurde 1950 rekonstruiert und seit 1983 bleibt in Privathand. Das Bild der Windmühle ist auf dem Logo von Teczew.

16-DIE ST. JOSEPH- KIRCHE- sie wurde in den Jahren 1932-1936 erbaut. Ihr Stil ist Ausdruck der damaligen neu angewandten Formen der sakralen Architektur. Im Seitenschiff befindet sich eine Kapelle mit ca. 170 Namen der Pfarrgemeinde, die während des zweiten Weltkrieges gefallen sind oder ermordet wurden. Es gibt hier die Gedenktafel gewidmet den Priestern dieser Pfarre- Bernard Bączkowski und Bolesław Prabuicki, die in der Zeit der deutschen Besetzung ermordet wurden und ein Grabmal vom Prälat Władysław Młyński- dem Erbauer und langjährigen Pfarrer der Pfarre.

17-DAS GEBÄUDE DES BAHNHOFES- es wurde nach dem Ende des Zweiten Weltkrieges erbaut. Die offizielle Eröffnung fand am 14. August 1949 statt. Der Bahnhof verfügt über eine Verbindung zwischen den Bahnsteigen in Form einer Passage über den Gleisen. Der Bahnhof wurde modernisiert.